

Quo semel statuto, missas nostras, si forsitan minutissima quædam excipias, antiquissimum Gallicanæ liturgiæ monumentum esse exurgit. Nam missa Gothico-Gallicana, a beato Joanne Maria cardinali Thomasio (12) edita, post annum 687 reponenda est, cum S. Leodegarius hoc ipso anno mortuum commemoraret, et sæculi vii ineuntis esse videatur. Alterum Sacramentarium Gothico-Gallicanum, quod Mabillonius Museo suo Italico inseruit (13), sæculi vi exeuntis vel vii ineuntis est, cum Martinum et Benedictum in canone recenseat et B. Sigismundum, a. 523 ab Arianis occisum, celebret.

Præter venerandam antiquitatem, traditionis ecclesiasticæ monumenta, quæ hac nostra liturgia continentur, celebranda sunt, quæ ex dictis ad sæculi v partem priorem referenda sunt. Habes missæ sacrificium (14), orationem pro defunctis (15), cultum sanctorum (16) et reliquiarum (17), pœnitentiæ sacramentum (18), missæ fructum pro defunctis (19). Quod vero imprimis notandum, transsubstantiationis documenta insignia prosunt. Missa tertia Deum invocatur, « ut suæ potestatis sanctificationem largita, hæc oblatio in Christi corpore et cruore *conversa* proviciat; » porro, « ut his creaturis altario tuo superpositis spiritus sanctificationis infundas, ut per transfusione cœlestis adque invisibilis sacramenti panis hic *mutatus* in carne et calix translatus in sanguine sit totius gratia, » etc. Quarta denique missa, « ut fiat nobis legitima eucharistia in *transformatione* corporis et sanguinis Domini. » Hæc sane vox *transformationis* non ut apud nos fieri assolet, de mutatione formæ cujusdam exterioris tantummodo est interpretanda. Nam forma, μορφή, apud antiquos idem valebat atque οὐσία, præeunte Apostolo, qui Phil. ii, 6, ait Christum, cum in forma Dei esset, formam servi accepisse. Quare Patres non raro utramque in Christo naturam formæ appellatione designarunt (20) unde et Pselus: Οὐσία μὲν οὖν καὶ μορφή, καὶ οὐσία ἐν τῷ λόγῳ.

Denique de ipsa methodo, qua cl. Mone textum typis excudi curavit, hæc prænotanda sunt, quæ ipse monuit. Vetustum comma, quod cifræ J simile est, moderno signo reddidit. Interpunctionem, quam, dicunt, codicis retinuit; quæ cum a nostra mirum quantum divergat, signa potius cantus quam dividendi sensus videntur. Missarum numerum uncis inclusum et litteris cursivis impressum ipsemet addidit, similiter et orationum nomina ad instar Sacramentarii Gothici apud Mabillonium. Tituli vero orationum et numeri missarum, qui in codice superstites exstabant, majoribus et stantibus characteribus redduntur. Foliorum codicis numerus in margine additur et cujusque folii finis verticali lineola indicatur. Notas Moneanas, quantum fieri oportuit, retinimus, pauca addidimus.

(12) Codices sacramentorum, Romæ 1580, p. 263. Patrol. t. LXXII.

(13) Mus. Ital. t. I, p. 278

(14) Missa, 2, oratt. ad pacem, post mysterium, missa 4, collectio; missa 5, post secreta.

(15) In oratt. post nomina missarum 2. 3. 4. 5. 8.

(16) Missa 9, 11.

(17) Missæ 5 in contestatione.

(18) Miss. 4, cont. 2.

(19) Missa 8, orat. post non.

(20) Petav. l. vii de Inc., c. 8, n. 3, 9; l. iv de Trin., c. 3, n. 2: « Iis quæ celebratissimus auctor contulit, addere licet Ovidium, qui initio operis μεταμόρφωσιν non aliter se intelligere indicat, quam essentiæ mutationem »:

In nova fert animus mutatas dicere formas
Corpora.

Id interpretibus usus antiqui ignaris tam peregrinum visum est, ut Scaliger *principium infelix admodum* vocaret. Vossius hypallagen admittebat. Acutius rem suspicatus est de Saint-Ange, Gallicanus Ovidii interpres. (*Œuvres de Saint-Ange*, t. II, Paris, 1823, p. 148.) Porro allegandus est Tertullianus adversus Praxeam (c. 22), qui, ut Verbum assumpta humanitate immutatum non fuisse ostenderet: « Deum, inquit, immutabilem et *informabilem* credi necesse est, ut æternum. *Transfiguratio* autem interemptio est pristini. Omne enim quodcumque transfiguratur in aliud, desinit esse quod fuerat, et incipit esse quod non erat..... Sermo autem Deus et sermo Domini manet in ævum, perseverando scilicet in sua *forma*..... si enim Sermo ex *transfiguratione* et *demutatione substantiæ* caro factus est, una jam erit *substantia* Jesu ex duabus. »

MISSÆ GALLICANÆ UNDECIM

A. F. J. MONE

ARCHIVIO MAGNI DUCIS BADENSIIUM PRÆFECTO

DETECTÆ.

(Lateinische und Griechische Messen aus den zweiten bis sechsten Jahrhundert herausgegeben von Franz Joseph Mone, Archivdirector zu Karlsruhe.)

(MISSA I.)

(ante orationem dominicam)... oato sancto nomine suo iubeat liberari et iam eos nostris præcibus adiuvemus. qui ignorantes adhuc iter verum a diabulo in erroribus sæculi detinentur. ut omnes agnitione

sue maiestatis inluminet per Jhesum Christum dominum nostrum cujus mandata retinentes (21) oramus et dicimus.

(post orationem dominicam.) Libera domine libera nos ab omni malo. et constitue nos in omni opere

(21) Apud Mabillon, 202, *præcepta retinentes*.

bono 22 qui uiues et regnas cum patre et spiritu A sancto in secula seculorum, amen.

(*post communionem.*) Spiritu- | li esca haustuque recreati (23) omnipotentem deum patrem debita gratiarum actione ueremur per dominum nostrum Ihesum Christum filium suum uiuentem manentemque secum cum spiritu sancto in aeterna saecula seculorum. amen.

(*collectio.*) Exaudi nos Deus pater omnipotens et praesta quae petimus per dominum Ihesum Christum filium tuum qui uiuet (24) regnat deus in saecula seculorum (25).

(*benedictio.*) Sit domine misericordia tua digna misericordia uox petentium cunctus (26) | respiciens in singulus non repelles. hoc uotium nobis faciens. quod necessarium esse cognosces, ne aliud nostra B intemperantia studeat petere. quam tua praesciat potentia conuenire. p. d.

(MISSA II.)

(*collectio.*) Deum fidelium saluatorem, conseruatoremque credentium, deum aeternae immortalitatis auctorem, fratres dilectissimi. unanimitèr dominum depraecemur. ut nobis pietatis suae dono spiritali | misericordiam indeficienter imperciat p. d.

(*collectio ante nomina.*) Deus qui pro magnitudine tua per uniuersa defunderis et ubi (27) tamen totus adsistis. discretus (28) omnium uoluntatis qualitatebus locis temporibus adque personis. uotum omnium capax. propiciatus exaudi. dum ad cunctus adspices foues (29) omnebus misereris. p. d.

(*post nomina.*) Recitata nomina dominus benedicat et accept- | ta sit domino uti huius oblatio. nostri- C que praeebus intercessio suffragetur. spiritibus quoque karorum nostrorum laetis sedibus conquiescant. et primi (30) resurrectionis gaudia consequantur. p. d. nm.

(*ad pacem.*) Exaudi nos deus salutare (31) noster. et in consortio nos diuinorum sacrificiorum dignantur admitte. hac (32) pacem tuam benignus largire. p. d.

(*contestatio.*) Dignum et iustum est. equum et iustum est ut te sancte pater omnipotens aeternae

deus. omnibus locis. omnibusque temporibus. per omnia momenta ueneremur. tibi supplices simus. tibi deferamus praecis (33), te totis studiis et effectibus (34) adoremus. deus qui ultra omnibus (35) uirtutis. ultra omnis es potestatis. deus uniuersorum arbiter. iudex secretorum. quem caeli et terra. quem angeli | et archangeli. quem throni et dominationis. quem cherubin. et seraphin. incessabili uoce proclamant dicentes. SS. SCS. SS.

(*contestatio.*) Dignum et iustum est. nostibi gratias agere domine deus per Xpm Jhm filium tuum. qui cum deus esset aeternus. homo fieri pro nostra salute dignatus est. O unice singulare. et multiplex saluatoris nostri mysterium. nam unus idemque et deus summus et homo perfectus, | et pontifex maximus. et sacrificii sacratissimum. secundum diuinam potentiam creauit omnia. secundum humanam conditionem liberabit (36) hominem. secundum uim sacrificii expiauit conmaculatus (37). secundum jus sacerdotii reconciliauit offensus. O unice redemptionis. mysterium singulare. in quo uetusta illa uulnera. noua domino (38) medicina sanauit. et primi hominis praecidia. salutare nostri praecidia resciderunt ille concupiscentiae exagitatus stimulis. hic oboedientiae. confixus est clauis. ille ad arborem manus incontinentèr extendit. iste ad crucem patienter abtauit, ille uoluptate inleceus gustus explebit. iste cruciatu indebite dolores (39) afflicus est. ideo merito poena innocentiae facta est absolutio debetores iure. etenim obnoxii demittuntur debita | quae pra eis ille qui nihil hebebat absoluit. quod C singulare mysterium. non solum homines in terris. uerum etiam. angeli uenerantur in caelis. cui me (40).

(*post sanctus.*) Uere sanctus. uere benedictus dominus noster Jhs Xps filius tuus (41). qui pridie.

(*post mysterium.*) Domini ac dei nostri sempiterni gloriam depraecemur. orantis (42) uti hoc sacrificium tua benedictione. benedictas et sancti spiritus tui rore perfundas. ut accipientibus uniuersis. legitima sit eucharistia (43) per Jhm Xpm filium tuum deum ac dominum conseruatoremque nostrum. cui

(22) Mabillon, 192, libera nos ab omni malo, et custodi nos in omni opere bono. P. 189, libera nos a malo et custodi nos in bono. Cf. pp. 294, 297 Constitut. apostol. VIII, 8 : Αριθμῶμεν ὅπως ἀποστραφέντες πᾶν ἔργον ἀθέμιτον, προσοικειωθῶσι πάση πράξει ἀγαθῇ. Missa S. Basilii ap. Goar, Rit. Graec. p. 148 : Ἀπὸ παντός ἔργου πονηροῦ ἀπόστηνον παντί δέ ἔργῳ ἀγαθῷ σύναψον. Ex Epist. ad Titum III, 1.

(23) Mabillon, 190, caelesti cibo potuque recreati. 203, refecti spirituali cibo et caelesti poculo reparati. 296, spiritualibus pasti epulis.

(24) Est tempus praesens, sicut et uiues, ad modum linguae rusticae.

(25) Eadem oratio in missa 6 habetur.

(26) Hoc est cunctos.

(27) Mendum amanuensis. Leg. ubique.

(28) Hoc est discretus.

(29) Faves.

(30) Primæ, sicut apud Mabill. 292, in prima anastasi cum sanctis et electis tuis; p. 299, in prima resurrectione Apoc. XX, 5; I Thess. IV, 16.

(31) Hoc est salutaris.

(32) Hanc. Omissum est abbreviationis signum.

(33) Hoc est praecis.

(34) Affectibus.

(35) Omnes.

(36) Est tempus perfectum, sicut et infra explebit.

(37) Est accus. plur., sicut et offensus.

(38) Domini.

(39) Hoc est doloris, sicut infra debetores.

(40) Tota clausula est et apud Mabill., pag. 195-200.

(41) Post sanctus sequitur in Constit. apost. VIII, 12, similis oratio, cujus initium hoc est : Ἄγιος γὰρ εἶ ὡς ἀληθῶς σου γίδος κέριος ἡμῶν καὶ θεός Ἰησοῦς ὁ χριστός. Cf. missam S. Basilii apud Goar. Rit. Graec., p. 142, et liturgiam S. Jacobi ap. Renaudot, II, 31.

(42) Est nom. plur.

(43) Eucharistia legitima etiam apud Mabill. 202, 251, 296. Ita in missa 4 et in 5, cum praedicatione ueræ, puræ, legitimæ.

est apud te domine cum spiritum sanctum (44) regnum sempiternum perpetua diuinitas in sæcula seculorum amen (45).

(MISSA III.)

(collectio.) Omnipotentem deum in trinitatem (46) venerabilis subsistentem patrem diuinitatis. auctorem, filium cum patrem semper extantem omnia sæcula. consubstantialiter et | aequaliter dominantem. fratres karissimi (47). dilectionis plinitudinem depræcetur. ut sensus nostri terrenis actibus segregati. illi inseparabiliter. copolentur. a quo se intellegunt. accepisse quod uiuunt. et cum auctore suo se humiliando. mens deuota subdederint reparatur noster exaltet. inclinata. maiestatis potentiam quos redemit. p. d.

(ante nomina.) Deus qui exuberantem fontem misericordiae. tardus ad uindicta (48). celeriter ad ueniam. quem peccatorum nostrorum non ignorantia reuocat. sed patientia clementer expectat. propiciosa a (49) nobis te indulge. intellectum. dilige dilectum inreprehensibiliter. emitari. ut uitantis. qui morimur ualeamus accidere (50) te praeuio quo uiuamus. p. d. nm.

(post nomina.) Propiciatorem nostris facinoribus fratres amantissimi uenerabiliter supplicis exoremus. ut recitatis nominibus defunctorum (51) dignanter munera respiciat offerentum, ut suæ potestatis sanctificationem (52) largita. hæc oblatio in Xpi corpore et cruore conuersa prouiciat, defunctis ad requiem fiat. offerentibus ad mercedem maniat. sumentibus ad salutem, p. d. nm.

(ad pacem.) Deus uniuersalis creaturæ dominatur (53) et conditur. quem agnoscere lux est. et colere salus | desiderare corona est. suscipere humilitatis nostræ libenter. et tribuæ diuinitatis tuæ dignanter indulta. ut qui munera tui honoris offerimus. culpæ nostræ debita non luamus. depræcantes ut quicumque iunguntur ad osculum. magis inlegentur (54) affectu teneantur (55) hoc pectore quod ore profertur. p. q. I. Xm.

(contestatio.) Dignum et iustum est. uere equum et iustum est. nos tibi gratias agere omnipotens. aeternæ deus, | pater unigenite spiritus sancte. ex patre et filio mystica processione. subsistens. una

eademque in sanctam trinitatem trinam personarum substantiam. coæterna essent. et non discreta concordia. aequalis potentia. uoluntas unita. ipsa apud se permanens. ante tempora uniuersa uel sæcula nihil ultra se habens. nihil intra se nesciens. cuncta supereminens. et se cunctis infundens, loca continens. et locis excedens. nullius | indigens. et omnia complens, sermone ineffabilis. uirtute efficax. etsi uoce non capax solo præcepto potentia. caelum terram mariam cum suis formis in generibus procreasti. sed inter reliquas animalium creaturas et (56) peculiarius in tua laude uixerint (57) hominem ad imaginem in similitudinem beatissima trinitatis condidisti ut conlocatus in suauitate paradysi creaturi seruiens, creaturis reliquis imperauit. | et tibi fideliter famolando haberit in aliis generibus dominatum. sed culpa (58) præuarecatione admissa. homine proiecto. de uita paradysi successit mors de poena. peccati. et iacebat in tenebris, tuæ lucis. iussa contemnens. inter hoc nullus erat. qui caeco lumen ostenderit. postmanuu (59) porregerit (60). exili patriam redderit. sepulto uitæ munera reformarit. tu autem climens et conditor conditor | lens tuo homini praeualuisse. culpam peccati, ut iacens potuisset erigi. ad illum inclinata potentia descendisti. in hoc enim personam (61) unigeniti filii humana (62) carnis absoluit. et quod omnipotens dedit per pietatem humilis reformauit formis. igitur digæ proferat. quod indignis præstetit diuinæ clementia. et deum admirabiliter. uniretur diuinitas. et homini per deo trebuetur aeternitas (63), cui me.

(contestatio.) Dignum est iustum est. uere equum et iustum est. et sanctum est. nos tibi gratias agere. domine sancte pater omnipotens aeternæ deus. præcem fundere te confeliri. in tuis laudibus gloriari. qui omnem (64) uerbum. iubes sapientia. sapientia disponis uirtutem. (65) confirmas, rationem dispensas, digæ igitur ac iuste. te laudare quem omnis angeli cum laudant, et astra mirantur, maria benedicunt, terra ueneratur. inferna (66) suscipiant, cui cyrphym et aeraphym non cessant. clamare dicentes :

(post sanctus.) Benedictus deus et clementi proposito. pro erudiendis (67). mortalitatis nostræ fa-

(44) Loco oblatiui.

(45) Hæc missa non est integra, nam desunt orationes post consecrationem. Duplicem porro habet præfationem sicut et aliæ ex sequentibus.

(46) Hic plures accusatiui loco ablatiui sequuntur.

(47) In codice habeo $\overline{\text{FKI}}$. Hic alloquendi modus in antiquissimis Sacramentariis et Homiliariis habetur. Cf. Mabill. 190, 204, 283. Missale Francum sæpius formula *dilectissimi fratres* utitur, quæ tamen et in nostris missis occurrit. Epitaphia Romana etiam scribendi modo hoc *karissimus* utuntur, et est hic siglus, quem dicunt, lapidaris.(48) *Vindictam*. Deest abbreviationis signum.

(49) Locus usque finem corruptus.

(50) *Accedere*.(51) Mab. 218, *nominum serie relata defunctorum*.

(52) Loco ablatiui.

(53) *Dominator*.D (54) *Illigentur*.(55) *Teneant*.(56) *Ut*.(57) *Viveret*.(58) *Culpæ*.(59) *Prostrato manum*.(60) *Porregeret*.(61) *Persona*.(62) *Humanæ*.

(63) Ejusmodi orationes, quæ de creatione ac sine hominis, peccato Adæ ac redemptione tractant, in liturgiis Orientalium ante consecrationem crebro reperiuntur. Cf. Constit. apost. vii, 35, 36; liturg. Copt. S. Basilii, S. Gregorii et al. apud Renandot.

(64) *Omne*.(65) *Virtute*, sicut postea *ratione*.(66) *Mendum amanuens pro inferna*.(67) *Eradicandis*.

cinoribus, infertis (68) ipse (69) etiam unigenitus A pro parte quae (70) caro factus est. abitus (71) est. mortalis ultro se subdens ludibriis. et columna sui corporis, dilectionis nostrae ruinas fulcorit | ac sui casus condere (72) hostes arma conterens forciori rubore (73) quam ecclesiam ruiamus (74) erigit. p. d. Qui pridie.

(*post secreta.*) Recolentes igitur. et seruantes praecepta (75) unigeniti. depraecamur pater omnipotens ut his creatoris altario tuo superpositis spiritus sanctificationis infundas, ut per transfusione caelestis. adque inuisibilis sacramenti. panis hic mutatur, in carne (76), et | calex translatus in sanguine (77), sit totius gratia, sit sumentibus medicina. p. d.

(MISSA IV.)

POST PROFETIAM (78). Dum profetica dicta, nostrae deuotionis cometamur obsequiis. et benedictionem reddimus gratias, et uecessitudinem pro uisitatione desoluemus, et quia omnipotens plebi suae fecit in domo David cornu erecturus. et gaudio adsignans. post spacia temporum, uaticinia profatarum, gressusque nostros. | et uia paces dirigens, et salutes p. d. nm. ihm. Xpm.

VI. (79) (*praefatio.*) (80) Unum deum patrem et filium hac spirito sancto, diuisis personarum nominibus, indiuisa diuinitate confessi. fratres. karissimi. totis mentibus depraecemur, ut in omni loco. uel tempore, cuncti fidem rectam uitam habiant innocentem, auctorem conditionibus suae (81) ac redemptiones agnoscant resurrecturus se, ac secundum sua opera iudi- | candus intellegant. et quia C ex uiciate naturae, contacto nostrae uoluntatis habit fragilitas, ut laedatur suae benignitatis praestit pietas ut placetur. p. d. nm.

(*ante nomina.*) Deus cuius tam immensa est. bonitas, quam potestas, praesta quod iustis polliceris. accepere quod reis minaris, euadere, ueraciter te credere, rationabiliter confetiri, salubriter conuersari (82), sit quies. adridat, | te colere, si temptatio ingruat non negare, temporariae uilae, necessariis abundare. aeternis gaudiis non carere p. d.

(68) *Illatis.*(69) *Hoc est ipsi.*(70) *Qua.*(71) *Habitus.*(72) *Pondere.*(73) *Robore.*(74) *Hic aliquid deesse uidetur.*(75) *Recolimus passionem Mab., p. 192, 222. Haec igitur praecepta seruantes 227.*(76) *Loco accusatiui sicut inferius, sanguine.*(77) *Sic et in liturgiis Orientalium adhibetur $\epsilon\pi\iota\lambda\epsilon\sigma\iota\varsigma$ Spiritus sancti ut elementa immulet.*(78) *Huic titulum nonnumquam et Mabillonius habet (p. 190, 251) In eiusmodi missis sequens oratio post prec. dicitur. Notetur porro numerum V post hanc orationem haberi. Unde concludere licet orationem post prophetiam non in omnibus missis fuisse. Nam alioquin oportuisset eam ad precedentem bricam adicere.*(79) *Ex hoc numero concludendum est duas missas ex hoc ordine deesse. Alias plane in Missali non*

(*post nomina.*) Sanctifica tua omnipotens deus ea quae a te ordinata sunt, plagabilitate dignatur. libens suscipe. quod offeremus, et clemens indulgeat, quod laetamus, sanctorum tuorum nos gloriosa merita. ne in poena (83) ueniamus. excusent, defunctorum fedilium. animae quae beate- | tudinem (84) gaudent, nobis opetulentur, quae consolatione indigent, ecclesiae praecibus. absoluantur, quorumque oblatio, quorum ante altarem (85) tuum, nomina recitantur. ita sit in tuis oculis placita, ut illis sit in beneficiis copiosa p. d. nm.

(*ad pacem.*) Dona nobis domine deus noster, in custodienda. pacem tuam donum, tuumque depositum custodire, et sic in nominibus sequi quam ipsi (86). | jubias. et trebues caritate, ut in aliquibus culpas noueremus odiase. non animas, finem optare crimine, non salute si cunctis, concordia sit amori. ut discordia. nec inferre ulli liceat. nec referre p. d.

(*contestatio.*) Dignum et iustum est. omnipotens pater. tibi semper gratias agero, te super omnia diligere, pro omnibus te laudare, cujus munera (87) cunctis hominibus. imaginis tuae, dignitas concedetur. in natu- | ra. aeternitatis facultas dignatur. in anima libertas arbitrii praestatur in uita felicitas baptismi offertur. in gratia hereditas. caeli promittetur in innocentia. utelitas remedii seruatur. in paenitentia bonitatis ueniam. (88) iniquitatis poenam. proponetur. ut habundantius in omnes homines dei pietas, nec in militia uellit degenerare (89) quos concedit, nec in ignorantia perire. quos docuit. nec in supplicio permanere quos diliget. nec a regno discedere | quos redemit, ante cuius conspectu. (90) omnes angeli non cessant clamare dicentes. SSS.

ITEM CONTESTATIO. Dignum et iustum est. nos tibi semper gratias agere, trinitas deus. cuius nos potestas uerbo creauit, per (91) merito nostro offensa damnauit, per filio (92) pietas liberauit. per baptismum et paenitentia. ad caelos uocauit. cui m. omnes. SS.

POST SANCTUS DICENS. Deus qui nos caelestium numquid hymnum tibi uis offerri sed meretum et

praecessisse minus dextere inde conclusit cl. Mon. D.

(80) *Haec oratio saepius in Missali Gothico occurrit, sed absque titulo. Utrum praefatio an ad solitum D collectio dicenda sit dubium uidetur.*

(81) *conditionis.* Dialectus amanuensis genitivum casum tertiae declinationis in *es* habebat. Formam *is* nonnumquam dativum pluralem esse opinatus est, atque in *ibus* immutauit, sicut in fine missae huius, *benedictionis* loco dativi *benedictionibus* positum occurrit.

(82) *Mab., 219, salubriter conuersari.*(83) *penam.*(84) *Loco oblatiui.*(85) *altare.*(86) *ipse.*(87) *munere.*(88) *Loco nominatiui.*(89) *Leg. degenerare.*(90) *Loco accus.*(91) *pro.*(92) *filium.*

sacrum, angelorum tam | loca tenere quam carmina dona qui supernarum uirtutum concentum, in tua praedicationem (93) sumemus etiam superiores vitae affectum. ex correctione sumamus. illa domini nostri Ihu Xpi que in memoria (94) passionis suae tradidit uerba dicturi p. d. Qui pridie.

COLLECTIO. Deus Abraham. deus Isaac. deus Jacob deus et pater domini nostri Ihu Xpi tu de caelis tuus. propitius affluens. hoc sacrificium nostrum. indulgentissima pietate prosequere. descendat | domine plenitudo. magistratus. diuinitatis. pietatis. uirtutis, benedictionibus (95) et gloriae tuae. super hunc panem. et super hunc calicem et fiat nobis. legitima eucharistia in transformatione (96) corporis et sanguinis domini. ut quicumque et colienscumque ex hoc panem. et ex hoc calice libaberimus. suamus nobis. monumentum, fidei. sincerem dilectiones. tranquilla (97) spem resurrectionis. adque immortalitatis aeternae in tuo filique tui. hac...

(MISSA V.)

(contestatio.) res gratiae debitores, iugi continuatione (98), ueneremur, seu cum publica praece sacra adolemus altaria, siue cum secretis mentium penetrabilibus ineffabilia dicta quae feceris, aestimantes tacito fouemus adfectu, justae enim uox (99) tuae rex gentium. quis non timebit. et magnificabit nomen tuum. nullae quidem nobis adhuc cythare personant. sancti tui. qui bestiam saeculi huius. concordia uirtutum perseverante uicerint (100) | nullum de nobis Moysi canticum. qui inter fluctus adhuc istius saeculi uolutamur. nulla uox angelorum nisi forte laudare nos possunt, qui adesse nobis possent, cum fili tui dilectissimi corpus sacramus et sanguinem, sed pia cura pro populo. et sancta pro salute plebis oratio. et mens cultui intenta diuino si non potest maiestatem tanti operis explecare, nititur tamen usum concessi muneris, frequentare, quis enim | possit perfuncturio sensu, diuina tua praeterire munera, tu corruptibili. limo lutoque solubili spiritu (101) uitae insufflare dignatus es, hominem fecisti esse quod limos est. (102) materiamque mortalem, ad imaginem similitudinemque tuam spiritali uiuificasti vigore naturae, ut pigram humum hebetemque limum igneus uigor. intus animaret. agilisque motu uenae tepentis. caro nostra uiuisceret, quid sumus. et quantum eruemus | huic limo leges. huic limo profetarum oracula (103) angelorum ministeria militarunt, huic limo ipse dominus

A Ihesus labores miseratus humanos. cruce sui corporis triumphauit, quid loquar ad tuorum cineres martyrum torqueri incorporeas potestates, urit hic limus quos flamma non tangit, torquet fauilla quos ungulae poena non inuenit. auditur gemitus quorum tormenta non cernimus, et haec quam magna parui laboris praemia, inflex uoluptas quod eicit misera caro. quid sibi inuidet. de caelo se reuocat, et luto reddit. nec hoc mirum si terra praeponderat. sed quia tu domine deus pater omnipotens. in tui unigeniti leuatus corpore caelum nos separare (104) iussisti. ne quacaso. patiar ui perire, nobis misericordiam tuam satis sit quod inclusa corpore anima in leges misera transit alienas generisque poena communi pro errore unius est persoluta | amiserimus certe proerogationem naturae non amittamus redemptionis tuae gratiam, mercem igitur domine tuam tibi serua, quam fili tui dilectissimi tibi corpore comparasti, nihil huic carni debemus et sanguini (105) iussumque dominicae redemptionis. ut quemadmodum scriptum est. simus eius qui a mortuis resurrexit, merito tibi.

B ALIA CONTESTATIO. Dignum et iustum est. aequum et iustum est, nos tibi gratias agere | sancte pater omnipotens Deus qui quamuis magnitudinis tuae meritum digno sermone non ualemus attingere, laudis tamen debitum libentissime constitemur, cuius nomen inuictum regit caelum, terram maria, et cum ex te omnia tu in omnibus inuenieris, es enim tam excellens. ut celsa possideas, tam dignabilis ut terrena non deserat, sic etiam pius ut nec inferis desis, namque cum totus semper et ubique sis, clementia maiestatis tuae, | nota sideribus patefacta terrenis apud inferos manifestata perclaruit, quia miseratione qua polles. sic fidem credentium pascis, ut hoc tam copioso profetarum numerum (106) spiritus sanctus semper operatus sit, nec discrepans. alter ab alio sed potius deum unum et dei dona. omnis profetia consona uoce testetur, ut eo sit nobis manifesta fides. qui abundantius profetarum numero et testimonio perhibetur. incrementum maius habitura credulitatis (107) intentio cum conlatis, hinc et inde fidei membris plenitudo corporis inuenitur. nec frustra in nobis per saecula nuntiantur, uidelicet ne inopinantibus accederet caeleste beneficium. et difficile ignorantia crederet quod statim deberet, fides in luminata suscipere, traditis itaque legis ordinibus et inspiratis profetarum uocibus indicia currerunt, ut cum caelesti beneficio gratularemur,

(93) Loco ablat.

(94) *memorium.*

(95) *benedictionis.*

(96) Hac de uoce uide Prolegomena nostra D.

(97) Loco accus.

(98) Nempe iterata sanctissimi sacrificii celebratione. Verba sequentia *secretis* et *tanto* ad Canonem missae respiciunt, quem inde uoce remissa tunc etiam recitatum fuisse concludas: ineffabilia dicta sunt uerba institutionis eucharistiae. MONE. — Forsan legendum erit *dictu*. D.

(99) *Leg. uix.* MUELLER.

(100) *Sancti tui de persecutoribus suis et diabolo triumpharunt.* Mab. 198.

(101) Loco accusatiui. Deest abbreviationis signum.

(102) *erimus.*

(103) Mab., 190, *oracula uatum.*

(104) Videtur mendosum.

(105) Rom. vii, 12.

(106) *numero.*

(107) Mab., 280, *muro credulitatis inclusit.* Cr

beneficiorum etiam | confiteremur auctorem qui dei clementiam uenerati præcolorata singula uideremus in Xpo, qualiter signa præmissa indicium mox futuræ passionis ostenderent, ut captiuitatem generis humani triumphus passionis euinceret cum deus noster aduersarium mortis destruxerit qui mortis obtinuerat potestatem, cui merito.

OR. POST. ACS. Hic inquam Christus dominus noster, et deus noster qui sponte mortalibus | factus adsimiles (108) per omne (109) hunc æui diem, immaculatum tibi corpus ostendit, ueterisque delecti (110) idoneus expiator, sinceram inuiolatamque peccatis exhibuit animam, quam sordentem rursus sanguis elueret (111), abrogataque in ultimum lege moriendi, in caelo corpus perditum atque ad patris dexteram releuaret. p. d. nm. Qui pridie.

POST SECRETA. Addit etiam istud edictum, ut quotienscumque corpus ipsius sumeretur, et sanguis, | commemoratio fierit dominicæ passionis, quod nos facientis Ihesu Christi filii tui domini ac dei nostri, semper gloriam prædicamus, rogamus uti hoc sacrificium tua benedictione benedicas et sancti spiritalis rore perfundas, ut accipientibus uersis, sit eucharistia pura uera legitima, per Ihesum Christum filium tuum dominum ac deum nostrum qui uiuet et regnat tecum cum spiritu sancto in æterna sæcula sæculorum amen.

ITEM ORATIO. Oremus deum nostrum ut oblationem quam...

(MISSA VI.)

(oratio ante nomina) ..., (po) pulo, adsto (112) imperata seruicia, persoluenti sit saltim obidientia, pro meretur quia polloetur, conscientia, per reatum obteneatque ueniam quatrata confessio, quia amisit gloriam scelerata conuersatio, et quod in nobis stimolis carnalibus petolans culpa contraxit, purgent suspiria, per dolorem, quod perpetrasse caro cognosceretur uoluptate p. d.

POST (nomina) Offerentum nun- | cipatione conpertamque etiam dantum, recipiendumque personas, nota uocabolorum, designatione, monstrauit ad delictam (113), præcum reuertamur officia, sperantes de potentiam trinitatis inminse ut et superstitum confirmi uota, et defunctorum laxit ergastola, ut uiuis præstans gratiam, pariter et sepultis, et os

(108) *similis; ad abundat.*

(109) *omnem.*

(110) *delecti.*

(111) Hic aliquid desse uidetur. MONE. Vel saltem locus obscurus ac mendosus est. Sensus ejusmodi esse uidetur ut uoces *animæ* et *corporis* genericè sint sumendæ tum de anima et corpore Christi, tum de cæterorum hominum. Hanc igitur animam in se immaculatam ostendit Christus Patri ut si rursus sordesceret in hominibus, sanguine ipsius iterum ablueretur. D.

(112) Videtur esse mendosum atque legendum *adesto*, ut apud Mabill. 210, *adesto tuæ plebi.*

(113) *dilecta.*

(114) *hos.*

(115) *uenis.*

(114) exaudiat cum inuocauerint, et illius quia condam inuocauerunt non condemnet p. d.

(ad pacem.) Exaudi nos deus pater omnipotens, et præsta que petemus. p. d. pax domini sit.

(contestatio.) Dignum et iustum est, te laudare trinitas deus, qui hominem tuum limi glotino, quo agolante constrictum, et ad imaginis tuæ, speciem concordantium, liniamentorum officio normaliratione plasmatum, effecerat, de terra sidereum, de puluere sempeternum, nam spiritum tuum infundens protenus per mem- | bra turpentia, caluit sanguis in uinis, (115) uigor in neruis, et ad caelestis creatoris (116) imperio mox meruit, terra, animam, anima spiritum, spiritus rationem (117), cui cuncta, operis tui elementa committens, sicut eum plasmaueras præstanciosem membris, ita uolueras esse sublimiorem et meretis, sed misere carnis inlicebrosa uoluptate, flammatus concessa perdidit, dum inlicita concupiuit, nam dum dissimiles (118) fieri, per edulia in- | terdicta contendit, accepit confestim (119) pro æternitatem mortim, pro edacitate ieiunium, pro præsumptione supplicium cunctisque mortalibus, conformis effectui meruit per culpa, n. quod non acceperat in naturam, sed formæ tuæ imaginis, miseratur, tibi doluit perire quod feceras, cum ille nescirit, se perdidisse quod dederas, igitur cum ipse captiuitates nescirit uinculum, tu redemptionis | distenas (120) modum, mittendum (121) nobis, unigenitum tuum dominum ac deum nostrum Ihesum Christum, qui in se et per se nostrum nexus exsolueret, debetorum, qui mortem nostram, sua morte proterneret et uulneres sui cruore pariter lymfaque perfusus purgaret, baptismo martyrio (122) coronarit, fletique nobis præuius in paradyso, redemptor in tartaro doctor in mundo, inuitatur in caelo, cui merito.

ITEM CONTESTATIO. Dignum et iustum est, æquum et iustum est, hic et ubique tibi gratias agere domine sancte pater, æterne deus, qui nos ex morte perpetua, adque ultimis inferorum tenebris euulsisti, materiamque mortalem luto solubili, congregatam filio tuo æternitatisque donasti, quis in iudibus tuis gratus relator, quis operum tuorum copiosus adsertor, te omnis lingua miratur, tuam cuncti | extollunt gloriam sacerdotes, tu chaos confusisque principiis, et nantum rerum, caliginem sempiternam, admira-

D (116) Desunt litteræ cursivo caractere impressæ et a Mone ita suppletum est uocabulum.

(117) Similem climacom habes apud Mabill., 208, *propitiatus aspicias, aspiciendo sanctifices, sanctificando benedicas* MONE. — Distinctio corporis, animæ et spiritus cum ratione ad Platoniam illam anthropologiam non est referenda, quæ trinam in homine substantiam admittebat, sed anima et spiritus distinctæ tantum sunt eiusdem substantiæ facultates. D.

(118) Mone, *dissimiles*. Cl. uero Mueller egregie animaduerit legendum esse *dis*, hec est *dis similis*.

(119) *confestim.*

(120) *destinas.*

(121) *mittendo.*

(122) *martyrii.*

biles formas elementis, stantibus addidisti, cum solis ignibus tener mundus (123) erubuit. et lunare commercium rudis terra mirata est, hac ne hæc omnia nullus habitator ornaret, solisque rebus uacuis orbis intenderet, facta est de limo manibus tuis figura. præstantior. quam sacer ignis [intus animaret, pigrasque per partes agilis anima uiuere, scrutari non licet pater interiora mysteria, tibi soli operis tui nota maiestas, quid illud in homino quod pauidus artus. terraque uiuentem, clausus in uenis sanguis. interluit quod solutæ corporum. species neruis rigentibus colliguntur, et in terris sola uisceribus. ossa redolescant, sed unde tantum miseris bonum, ut filio tuo tibi que si | miles fingemur, et aliquid de terra esse æternum. beatæ maiestates tuæ præcepta perdidimus, mortalesque rursum in terram ex qua ueneramus inmersi deslebamus, æterna doni tui amissa solacia, sed tua multiplex bonitas. inestimataque maiestas, salutare uerbum misit e caelo, quod humani corporis inmixtione concretum. perditas sæculi partes. et uulnera antiqua curaret, ipsum igitur omnes angeli cum multiplici. turba sanctorum. incessabili uoce conlaudant dicentes. SSS.

(post sanctus.) Hanc in excelsis gloriæ tuæ laudem supernarum creaturarum uoce resonante, nobis quoque famulis tuis cognitam fieri pietas tua uoluit, et hæc præcunia sedibus celebrata. sidereis. magnificentiae tuæ donum. non solum noscendam famulis tuis. sed etiam imitandam (124) patuerunt, Qui pridie.

(post secreta.) Respice igitur clementissime pater. filii instituta ecclesiae mysteria credentibus munera, a supplicantibus oblata et eroganda supplicanti- bus p. d. nm.

(ante orationem dominicam.) indigni quidem sumus nomina filiorum omnipotens deus sed iouente (125) te (126) domino nostro Jhesu Christo filio tuo. licet tripidantes tamen oboedientes, humili mente oramus et dicemus.

(post orationem dominicam.) Libera nos a malo nos- | tra libertas, quia tibi suli. licet augere merita. et demitti peccata. euacua nos uitiiis. et reple nos uirtutibus, ut sanctificata atque auxa. sanctificet corda dum creditur. deleat peccata dum sumetur, ut hic et in æternum salui esse mereamus p. d. nm.

(123) Probata Falconia, vers. 130: tener mundi orbis.

(124) imitandam.

(125) iubente).

(126) te abundat. MONE. Forsan legendum est te et. D.

(127) refecti.

(128) Mone putat duas cifras deesse, nempe VI. ita ut missa ordine nona sit. Si tamen a numero VII missæ S. Germani regrediendo numeros, concordat numerus III cum illo VII, ita ut alius missarum ordo esse videatur, ex quo missæ quædam desint. D.

(129) Mab., 253, deuotum ac licatum sibi uirginali-

A (post communionem.) Refesti (127) esca caelesti. poculo domini recreati deo patri omnipotenti laudes et gratias referamus p. d.

(benedictio.) Exaudi nos domine et præsta quæ te petimus, pacem tuam | perfectam de caelis. de nobis hodie pacificum quoque hunc diem. et ceteros dies uitæ nostræ præsta pacem p. d. nm.

III, (128) (MISSA VII.)

(præfatio.) Supplices. humili præce. dei patris, et domini nostri Jhesu Christi. maiestatem ubique dominantem. humili præce depræcemur, commemorationem facientes, pro omnibus episcopis, præbiteris diaconibus subdiaconibus omnibusque ministris suis. uti eos sancto spiritu regat. deuotum sibi ac dicatum | uirginum pudorem. et continentium propositum integrum in omnibus intemperatumque concedat uiduarum laboriosam. tolerantiam sua miseratione confoueat, orphanis quoque opera. paternæ pietatis indulgeat (129), misericordibus misericordiam largiatur, ægrotis medellam tribuat, ubertatem quoque terræ et frugum copiam sumministret, afflictos poenis. ac uexationibus. piæque omnium præces exaudire dignetur p. d. (130)

(collectio.) Exaudi nos deus pater omnipotens et præsta quæ petimus per unigenitum et primogenitum Jhesum Christum filium tuum dominum et deum nostrum uiuentem manentemque tecum. cum spiritu sancto in æterna sæcula sæculorum. amen

(ante nomina.) Oremus carissimi pro fratribus nostris. qui offerunt deo nostro spiritalia munera, petentes ut oblationis illorum. accepto ferre dignetur. restituat illis. pro modicis | ...

(MISSA VIII.)

(præfatio.)

Siderea de sede nitens bone conditur orbis, te pietate probans non nostra hic crimina pinsas (131) expositas admitte preces, et iudice libra mitior aequali non reddens pondere poenam, errores ignosce gregis pastorque fidelis ereptis obibus (132) paradissi pabola reddas. p. d. n.

(collectio.)

Summe salur rerum, qui spinis cultor ad- | im- [ptis (133)

catholice ecclesie plantaria fida locasti, plecte (134) oculos ad uota pius. age mente serena, hæc ut apostolice fodeatur uinea rastro,

D adridens foliis, uiuaci palmitis uernans,

lem pudorem et continentie propositum gloriosum atque beatum in omnibus custodiat; uiduarum laboriosam continentiam sua miseratione confoueat; orphanis opem pietatis paternæ impertiat.

(130) Cf. orationem apud Mabill., 294.

(131) pensas.

(132) oibus.

(133) Mab., 251, Deus qui, euulsis superstitionum spinis. in Ecclesia tua plantaria fidei alta radice posuisti, respice de caelo et visita vineam istam, et præsta ut, te irrigante, fructum accipiat in ubertate, quo te plantante incrementum accepit in germine.

(134) plecte pro flecte.

ruscida fonte tuo, nullo cruciata uapore,
nutriat æternus (135) filici germine fructus,
fertiles (136), et placeat largo uindimiae (137) partu.
(ante nomina.)

Adruae (138) rector opem, uultuque aduerse se-
[cundo,
quae damus acci- | piens, quod poscimus, ipse re-
[pendens ;
et quamuis trepidet proprio mins lacta reatus (139),
uel sacra reddentes commendet causa redemptus,
hoc speciale bonum tribuens, ut corde fidili
uiuamus domino, moriamur crimine mundo (140),
[p. d.

POST NOMINA.

Quod poscit diuinus honor, quod sanus amantum
obsequio reddente deo solemniter (141) tributum,
suppliciter dominum per uota gemella praece-
[mur (142),
ut quos culpa praemit, pietas miserata relaxit (143)
| atque interuentu sacri libamini (144) huius
uita superstitionibus detur, indulgentia functis. (145)
[p. d.

(ad pacem.)

Arbiter orbis, apex rerum, spis una reorum,
tardus uindictae, uiniae celer, inmemor irac,
qui loca perquiris, miseris ubi parcere possis
iunitans ad dona magis, ne crimina damnis (146),
necte fidem populis, pacem serere (147) pectora
[iunge
ut teneant animo, quod blanda per os- | cola pro-
[dunt. p. d. nr

CONTESTATIO.

Dignum et iustum est, nos gratias tibi dicere dignas
summe deus semperque manens dominatur (148)
[ubique,
et qui cuncta potens propriis animata figuris
artefice (149) sermone facis, quique edita cer-
[nens (150)
ante uidens rerumque creans (150) per nomina for-
[mas.

(135) hoc est æternos.

(136) fertilis.

(137) Leg. vindemia.

(138) adruae, annue.

(139) Leg. reatu.

(140) Cf. Rom. vi, 2, 10 ; viii, 12. Hinc Mone con-
cludit crimine loco dativi casus positum et per asyn-
deton et omissum. Melius forsitan diceretur crimine
ablativum esse idque innuere in quo vel quo moritur
Christianus, partem secundum quam uiveri desinit,
mundo uero dativus esset, indicans illum cui mori-
tur, cui per mortem, desertionem aufertur. D.

(141) solempne.

(142) prececur.

(143) relaxet.

(144) libaminis.

(145) Mab., 191, ut superstitionibus uitam, defunctis
requiem tribuas. Male ex hac oratione conclusit
Mone missam esse pro defunctis, non autem, ut ex
p̄fatione patet, in honorem SS. Innocentium, cum
tamen in singulis missis oratio Post nomina uivos et
defunctos attingat. D.

(146) Hoc est damnes.

(147) Leg., serere.

(148) dominator.

A cum fierent. uox semen erat (151), nec distulit ortus
imperium natura sequens ; mox spiritus oris (152)
acthera curuavit sola ††), nec suetaequora fudit,
materiamque operis sola est largita uoluntas
Ne defurme iugum similis portarit imago,
figmine seruire latuit regnator (153) Olympi,
ut sua gentiles (154) implerent coepta furoris.
Quis dolus Herodis, cum tristitia bella moueret,
infantum, mandata neci ? quos ubire raptus (155)
uulnera suscipiunt paruis errantia membris,
uix habitura locum, saeuoquo iubente thiranno
nasci poena fu- | it, cuius tulit impitius aeuum.
quem nesciuit agi, qui perdidit. o noua mortis
condicio, solus uitam pro fine subire.

et cum prima dies atque ultima sit simul una,
posse magis quam scire mori. Quis lumine sicco
aut gemetu cessante queat memorare Pila'i,
quod deflent elimenta, nefas ? quod iudice (156) Chri-
[stus
subdere pro mundi uoluit sua membra periculis,
ut carnalem (157) malum caro soluerit et feros ho-
[stis,

cuius ab ingenium (158) | fluxerunt tela ueneni,
perderet antiqui lacrimosa piacula belli,
materia superante pari ; nec criminis ultra
per subolem proderit (159) onus. damnatio iusti
libertas est facta reis. Da semina uerbi
per tua dona, colis (160) signisque noualibus usa,
collegat ista manus te fructificante manipulus (161).
de quibus ipse tui componas horrea caeli
triticiamque fidem lulio pereunte coronis (162).

C Per quem cuncta tibi, quae sunt caelestia, | semper
uirtusque toas (163) sacro modolamine carmen
angelorumque chorus resonant his uocibus hym-
quaesumus ut jubeas nunc nos audire canentes [num:
et tibi sint placitae, laudes cum dicimus istas

CUI SS SS SS

(contestatio.)

Dignum aequum ac iustum est, tibi nos piaae (164)
[clangere laudes,

(149) artefice, sicut infra seruire pro seruili.

(150) Loco participiorum cernens et creans sensus
exigit indicativum cernis, creas.

(151) Mab., quod seminavit uerbo.

(152) necsuet, hoc est nexuit legendum esse optime
notavit cl. Mueller. Mone, cum hoc non uidisset, pu-
tavit elisionem esse, pro sueta æquora, et sola in
solida uel solidata mutandum. Est autem sola num.
plur. usitatissimæ uocis solum.

(153) Desunt characteres duo posteriores. Hic for-
san legebantur regnatur, sicut supra, dominatur.(154) Cum et ethnici ad necem infantium contu-
lerint, occisores gentiles uocantur.

(155) Hoc est raptos.

(156) quo iudice.

(157) carnale, ferus.

(158) Leg. ingenio.

(159) Hoc est prodiret.

(160) per tua dona colis coniungendum est ; colis
forsan loco futuri coles positum est. D.

(161) manipulos.

(162) lolio... coronas.

(163) tuas, uirtutes.

(164) Loco uocativi pie.

lux, uia, uita, decus, epis, fons, sator, arbiter, [auctor
 gratia, dulcido, sapientia, gloria regnum,
 qui sine prin- | cipio praestas (165) sine fine per
 [eum (166).
 cuius trinus apex statuit tria maxime (167) rerum.
 sol, luna, astra, polus radiarunt lumine mundum,
 fons, pecus, herba, frutex terras uariavit honore,
 piscis, concha, lapis, sal, murex aequora com-
 plet (168)
 sic hominem genitor finxisti ductile (169) limo
 atque reformasti post crimina fonte lauacri.
 unde tibi merito rerum deus una triades (170)
 uocibus angelicis haec carmine sancta resultat |
 [cui m.

(post sanctus.)

Uere terribilis, sanctus, metuendus, amandus,
 conditur, instructor, modiratur, tutor, operatur,
 qui proprium genitum, per quem uirtutem pater-
 [nam (171)
 tunc adoliscentes (172) formasti exortia mundi,
 mittere sede poli demum dignatus es orbi,
 qui reparatur (173) adest nostrarum animarum.

p. d. n. qui pridie.

(post secreta.) Misirere domine supplicibus tuis
 et petitionis humiliare | tibi plebis placatus intel-
 lege, moueat te ad misericordia, inueniens nobis te,
 deserente discrimen, aspice quaesumus. lacrimas
 nostras. ubertate fletuum. uix cadentis audi. singul-
 tebus. interpellata suspiria, et praesta in iudicio
 liberos quos uides in confessione conpunctus. et quos
 aspices humilis per reatum. erictus munerare digneris
 in praemio, mitigans | ...

(MISSA IX.)

(ad pacem.)... spirito sancto nomine, in conmu-
 nione, omnium. sanctorum remissionem. omnium.
 nostrorum. criminum. credemus domine quod haec
 nobis fessa (174) credulitate poscentibus praestabis
 p. d.

CONTESTATIO. Dignum. et iustum, et aequum et
 iustum. est. nos tibi semper gratias agere. domine
 sancte pater omnipotens aeterne deus, qui in san-
 ctorum tuorum patriarcharum Heliam famosissimo.
 dare dignatus es uatem discurrebat inter deum | et
 homines uirus legatus, castitatis balteo cinctus, ad

(165) perstas.

(166) Hoc est ævum Forma hæc eum pro ævum
 adhuc sæculo VII poetæ Franci utebantur. Verbi
 gratia :

Irradietque domum non extinguenda per eum.

(MARTEN., *Thes. Anecd.* III, 1635.)

(167) maxima, sicut in ultimo hujus contestatio-
 nis versu, carmina.

(168) Hæc sunt tria maxima rerum quæ SS. Tri-
 nitati in divinis respondent : cælum, terra, mare.

(169) ductili.

(170) triades, hoc est trias, sicut in senioribus
 hymnis theoteta, loco theotes habetur. Quæ ex igno-
 rantia linguæ Græcæ orta sunt.

(171) Leg. uirtute paterna.

(172) adolescentis.

propiciandam diuinam potentiam. stabat fidelissi-
 mus seruus. redundabat cupiens. gens ceruicatum, et
 inter dapsilis. dapes patriam negligerat. jura unius
 mulieres in pudice, portentuosae (175) colebantur
 figmenta. et ad sacrorum uolumen. legalia con-
 temnebantur praecepta, conflagrat at Helias, super-
 num zelum accensus, | aduersus indometa (176)
 plebem, mox imperat aelementis, caelos praecepit ac
 nubibus. ne ros darent ne pluias, lugebat tellus steri-
 les. ueduata roscida prata. et terrena sacries pallo-
 bat ora ieiuna (177). placabiles exorat diuino, et in-
 brium cataractae, reserantur. et aetherio a sacra
 jobet descendere ignem. ut in puluta (178) hostia.
 siderea nectat ad side''' (179) quid fuit inquit illum
 (180) mirificum. summum- | que prodigio ut quod
 prius pulsauerat. infernum. et morteferum. jam an-
 trum defunctum, unicum filium suaeque matri red-
 dedit uiuum. his uirtutebus septus, ad angelorum
 uita pergat serus. raptatur oarruca flammegera. et
 ignis uallatis equis. uolat per astra. ascendit ange-
 lorum cuniis circumdatus, in cuius translatione
 unus testis est. Helisaeus gloriosum. | nunc fruatur
 chorum. (181) conlaudat regem sedentem in thronum,
 merito.

CONTESTATIO. Dignum et iustum et aequum et
 iustum est. nos tibi semper gratias agere, domine
 sancte pater omnipotens aeterne deus, tu in sanctis
 laudibus gloriaris, tu in caelis regnaris, tu agnus
 immaculatus tu pater (182) sempeternus es filius, tu
 splendor sacrum, tu martyr coronatur omnium
 animarum protectur. orfanorum, | pastor. vidua-
 rum. gubernatur. caecorum in luminatur. peccatorum
 ueniam promissor captiuorum liberatur (183), lan-
 guentium saluatur, mortuorum suscitatur. paradysus
 plantatur, maris stabilitur. caeli et terrae fabrica-
 tur, gentibus intellectum, catecuminus ad bap-
 tismum prouocatur, presbiteris sacerdotium, episcopis
 apostolatum datum, tu domine caelestia possedes,
 terrestria iudicas, inferna suscitans, aeterne | mo-
 deraris, merito tibi domine omnes angeli. N. SS.
 SS. SS.

(MISSA X.)

Post profertum Deus sancte ecclesiae constitutus,
 qui stans in medio discipulorum tuorum, ueneratio-
 nis huius sacramenta docuisti, praesta ori meo

D (173) reparator.

(174) fixa.

(175) portentosa.

(176) Loco accus.

(177) Hæc uix non versus sunt : Lugebat tellus
 ueduata roscida prata, et terrena sacris pallo-
 bat ora jejuna. MONE. — Forsan legendum jejunis, hoc est
 jejuniis. D.

(178) impolluta.

(179) Sic in codice habetur. Legendum uidetur
 sedes.

(180) inquam illud.

(181) fruatur choro.

(182) Loco genilivi.

(183) Mab., 199, tribue captiuis redemptionem, ca-
 cis visum, peccantibus remissionem.

divinitatis gratiam ut quæ acceptabilia sunt in laude tua verba labiorum meorum inueniant, in lumina faciem tuam super seruum tuum ut de meis oneribus absolutus, recte etiam tibi pro populo tuo rogaturus adsistam, p. dnm, nm. Ibm.

(collectio) | Misericors et miserator domine, qui si nobis quod meremur rependeris, nullum tuis dignum remissionibus inveneris, multiplica super nos indulgentiam tuam, ut ubi abundavit peccatum, gratia remissionis exuberet. (184) p. d. (185).

. VII. (188) (MISSA XI.)

(De s. Germano episcopo Autissiodorensi (187).

(Collectio.) Unianimes (188). fratres karissimi domino deprecemur ut hæc nobis sollempnitas beatissimi patris nostri Germani episcopi, meritis inchoata ipso interueniente, plebi suæ pacem tribuat, fidem augeat, corda pure- | ficit, lumbus accingat, et ianuam salutis. aperiat. p. d.

(ante nomina.) Exaudi nos domine sancte pater omnipotens aeternæ deus, et meritis, siue intercessionibus sancti antestitis tui, Germani episcopi hanc plebem tuam tuæ miserationis custodi. benignitate conserua, pietate saluifica. p. d.

COLL. POST (nomina.) Oremus, fratres karissimi. ut hanc oblatio nostra. accepta sit domino. ut quos in honorem summi sacerdotis sui Germani episcopi videt esse deuotus. ita sibi beneplacito esse concedat ut defun- | torum spiritibus et requiem tribuat. et beatitudinem largiatur. p. d.

(ad pacem.) Præsta domine ut intercedente sancto antestite tuo Germano, cuius hodie in conspectu maiestatis tuæ beatitudinis gloriam dignis laudibus exultamus, ut omissis, odiis in pace, quia nobis daturi sumus, pura tibi ac pacifica corda nostra pandamus. p. d. pax domini sit.

. CONTRASTIO. Dignum et iustum est deus noster, vere dignum est, maiestati tuæ semper gratias agere atque in laudibus, | tuis cum lætitia et exultatione sanctorum tuorum præconia dicere; laudes ad tollere eorumque jugiter exultare (189) uirtutis, nam beatissimi, patris nostri, antestitis tui Germani episcopi. cuius hodie annua, ac præcipua dispositionis (190) festa celebramus, cuius tantus erga te

A fuit amor domine, tanta dilectio ut tam præsentis sæculi seductione calcata, ad futuram beatitudinem mirabile uirtute tetenderit nec potuerit peccatorum unibus inligari, aut gladiis, uel sagittis, antiqui, | ostis attingi, quem per Iuricam justitiæ et secutum fidei, protectio tua, ouibus suis liberum ac securum fecerat, esse pastorem, pro quibus, utique obitus in elymosinis in ieiuniis, in uigiliis, omni tempore. constitutus, pastor egregius, mori potius desiderauit. quam lupi rapacis potuerit in aliquo morsibus superari fuit etiam ecclisie iustissimus iudex, sapientiæ primus. spiritali instructione præcipuus, humilitate magnus. affabilitate, suauis. patientia fortis districtione necessa- | rius doctrinæ. religionis pater, dilectione frater, fidei amicus, misericordiae proximus, coepiscopus suos, oratione iuuuit, consilio supplēuit. auctoritate monuit, præbiteros diaconos omnemque clerum totaque (191) plebem tuam domine uelut sua membra dilexit, crexit oppressos, indefessos fouit dissidentes fecit esse pacificus. discordes docuit seruare concordiam, reddidit cæcis uisum, claudis gressum, febricitantibus medicinam. et occubatas, ab inmundissimis spiritibus animas | uelociter liberauit, quo igitur interueniente. supplicis (192) tui pietates (193) tuæ misericordiam postulamus. omnipotens domino, ut qui eius meritis æquari non possumus, psaltem (194) peccatorum nostrorum ueniam consequi mereamur, angelica te exultatione laudantes, cui merito angeli et clamant dicentes.

1.... io..... erat... nes
C peccamina se imparibus nostris, iniuste egemus iniquitatem fecimus omnia hereditates tuas dona perdedimus. Confusio nostrorum labe peccaminum: domus nostra aliginigenus (195) bestis inuasit. subiecti facti sumus serui dominantibus nobis. addicti uinculo dilectorum (196): Conuerte nos domine ad seruiendum tibi. renouas tui operatione (197) mandati. p. d. n.

2. Exaudi domine quaeso. gemitum populi tui: ne plus aput te ualeat offensio delinquentium. quam miseratio: semper indultu fletibus supplicantium. P. d. no.

246 habetur.

- (189) exaltare.
(190) Depositionis.
(191) Totamque.
(192) Supplices.
(193) Pietatis.
(194) Saltem.
(195) Alienigenus.
(196) Delictorum.
(197) Renoua operationem.

(184) Mab., 258, ubi abundavit peccatum, superabundavit et gratia. Cf. 370. Rom. v, 20.

(185) Hæc missa completa non est, nihil tamen in codice deest, sed undecima immediate sequitur.

(186) Hic numerus cifrae III in initio missæ 7 respondet.

(187) Missa S. Germani apud Mabill., 329 multo longior est, unde et recentior uidetur.

(188) Hæc forma uocabuli et apud Mab., 243, 244,